Írta: Kürtössy Péter
2011. december 11. vasárnap, 08:04 - Módosítás: 2012. december 15. szombat, 17:49

Advent harmadik vasárnapján

Az adventi koszorút egy hamburgi evangélikus lelkésznek, Johann Heinrich Wichernnek (1808-1881) köszönhetjük. Wichern vasárnapi iskolában tanított Hamburg Szent Györgyről elnevezett külvárosának szegénynegyedében, ahol szembesülnie kellett az áldatlan körülményekkel. Az ekkor huszonöt éves lelkész meggyőzte a hamburgi városvezetőket és üzletembereket, hogy az itt élő elhanyagolt és árva gyermekeken segíteni kell, ezért 1833-ban megalakította szociális intézményét, a „Vadóc Házat”, ahová rászoruló gyermekeket és ifjakat fogadtak be. Nevelési irányelve: *„Szabad gyermekeket szabad családokba!”*, jelmondata: *„Ima és munka elválaszthatatlanul összetartozik”*
volt. Oktatásának központi gondolata így a személyes szabadság, az oktatás, a szakképzés, az ünnepek megülése, az istentiszteleteken való aktív részvétel fogalmai köré épültek. Az itt nevelődő gyermekek családiasított csoportokban éltek, mindennapjaik a tanulás, a munka és az egyházi élet köré szerveződtek. A gyermekek azonban itt is csak gyermekek voltak. Advent idején folyamatosan kérdezgették a lelkészt, mikor érkezik már el végre karácsony napja. 1839-ben ezért Wichern felfüggesztett a mennyezetre egy öreg szekérkereket, melyre húsz kicsi piros és négy nagy fehér gyertyát helyezett el. Ezután minden hétköznap meggyújtottak egy piros gyertyát, vasárnap egy fehér gyertyát, így a gyermekek számolni tudták a napokat karácsonyig. A szokás igen hamar elterjedt a lelkész hívei körében, de az egyszerűség kedvéért már csak négy gyertyát használtak, melyekkel a vasárnapokat jelezték. Az adventi koszorú készítése először protestáns területeken, a második világháború után katolikus területeken is elterjedt egész Európában.

Nálunk kezdetben a magyar nyelvterület nyugati és központi részén jelent meg a templomokban, majd az iskolákban, közintézményekben, vendéglátásban és a családi otthonokban is. Az erdélyi szászoknál először városi környezetben terjedt el az 1960-as években, leginkább szász-magyar vegyes családoknál, de a hetvenes évekre már a szász falvakban is készítették. A Nagy-Küküllő vármegyei Nagykapuson például lányok fonták az adventi koszorút, fenyőgallyakból készítették, s négy gyertyát helyeztek rá, melyeket

vasárnaponként gyújtottak meg. Kereszténysziget (Szeben vármegye) lakói ugyanakkor a halotti koszorúkat is készítő családtól vásárolták, s egy nagyot készíttettek a templomba, ahol ugyanúgy égtek a gyertyák vasárnaponként. A hajdani szász városokba beköltöző magyar családok már az 1970-es években készítettek kis fenyő koszorúkat, melyeket nemzeti színre utaló piros és fehér szalagokkal és természetesen négy gyertyával díszítettek. Érdekes megemlíteni, hogy a második világháborút követő évtizedekben a Németországa kitelepült családtagok a karácsonyi ünnepekre adventi koszorúval tértek haza Erdélybe.

Az adventi koszorút ma általánosan négy gyertyával díszítik. A gyertyák színe azonban változó. Katolikus családoknál hagyományosan három lila és egy rózsaszín gyertya szerepel. A lila gyertyák a várakozás első, második és negyedik hetében égnek, e szín jelképezi a várakozás idejét, egyben a bűnbánat és megtérés jelképe. A harmadik héten meggyújtott rózsaszín gyertya a közelgő ünnep felett érzett örömet jelképezi. Szokás négy különböző színű gyertyát is használni: lilát, pirosat, rózsaszínt és fehéret. A katolikus Írországban öt gyertya díszíti a koszorút: három lila, egy rózsaszín és egy fehér. A fehér gyertyát középen helyezik el, s szenteste gyújtják meg. A norvég lutheránus templomokban ellenben négy rózsaszín gyertya világít, míg a svéd evangélikus templomok koszorújának első gyertyája fehér, a többi rózsaszínű. Ma azonban már bármilyen színű gyertyát felhasználnak az adventi koszorú készítéséhez.

Források:

Békefy Lajos: „...az egyháznak kell az emberekhez mennie!" 200 éve született a szociális protestantizmus atyja, J. H. Wichern
http://www.reformatus.hu/archiv/2008/tanulmanyok/wichern.htm

Pozsony Ferenc: Erdélyi népszokások. KJNT-BBTE Magyar Néprajz és Kulturális Antropológia Tanszék. Kolozsvár, 2006. 193.

Pozsony Ferenc: Az erdélyi szászok jeles napi szokásai. Pro-Print Könyvkiadó. Csíkszereda, 1997.227-228.

Pozsony Ferenc: Szól a kakas már. Szász hatás az erdélyi magyar jeles napi szokásokban. Pro-Print Kiadó. Csíkszereda, 1998.231-232.